

مطالعه و تبیین ویژگی های روانشناختی در فرآیند جذب معلمان ابتدایی در مدارس سیستان و بلوچستان

میلاذ مومن کیخا، کوثر جعفری کخا^۲

۱ فوق لیسانس ادبیات، مدرسه نخبگان فرهیخته میرجاوه، استان سیستان و بلوچستان

۲ مدرس مدرسه الزهرا هیرمند، استان سیستان و بلوچستان

چکیده

مدارس به عنوان پایدارترین شکل نهاد آموزش و پرورش همواره در معرض پرسش هایی در قبال کیفیت خود بوده اند. تحقق مدرسه ی با کیفیت در ترکیب با مفهوم مدیریت کیفیت، سازهای گسترده و چند بعدی است که مستلزم بازآرایی ساختار مدارس و بهبود محصولات و خدمات مدرسه، مشارکت همه جانبه و ایجاد فضای اطمینان بخش برای همه گروه های ذینفع مدرسه است. تحقیق حاضر از لحاظ هدف تحقیق کاربردی محسوب می شود، همچنین این تحقیق از نظر شیوه گرد آوری اطلاعات، توصیفی- همبستگی می باشد. توصیفی از آن جهت که یافته ها به همان صورت که جمع آوری شده اند، این تحقیق مدارس سیستان و بلوچستان انجام شده است. قلمرو زمانی این تحقیق دی ماه تا خرداد ماه ۱۴۰۱ است که در این مدت پرسشنامه توزیع و جمع آوری گردید. باتوجه به تعداد جامعه آماری حجم نمونه آن ۵۰ بدست آمده است. نتایج نشان داد که مدل مذکور از اعتبار خوبی برخوردار بوده و برای استفاده در جامعه معلمان استان سیستان و بلوچستان مناسب است. در این راستا، چهار حوزه اصلی ویژگی های شناختی، عاطفی، شخصیتی و معنوی به عنوان ویژگی های روان شناختی شناسایی شد.

واژگان کلیدی: مطالعه و تبیین ویژگی، روانشناختی، فرآیند جذب معلمان، مدارس استان سیستان و بلوچستان

بیان مسئله

در جهان رقابتی امروزی، یکی از ابزارهای مهم برای ایجاد تحول و بقای سازمان و رسیدن به هدف ها و رسالت های مورد نظر، عنصر انسان است. در این میان آنچه مقوله تحول را حیات می بخشد و بقای سازمان را نیز تضمین می کند، منابع انسانی است، نقش انسان در سازمان و نوع نگاه به او، سهم به سزایی در موفقیت یا شکست سازمان خواهد داشت. با آغاز هزاره سوم، هر روز نقش منابع انسانی پررنگ تر شده و اکنون از آن به عنوان تنها عامل کسب موفقیت و مزیت رقابتی پایدار در سازمان یاد می شود. این امر به خصوص در اقتصاد دانش امروز بیش از پیش به حقیقت پیوسته است. (هاشمی، امین زاد، ۱۳۹۰). مدرسه فقط یکی از نهادهای بی شمار جامعه می باشد. دولت و خانواده در جامعه ما ایفای نقش می کنند و این نهادها اهداف مکملی دارند. هر کدام از این نهادها امکانات ترقی جامعه را به طور کل و فرد فرد شهروندان را بطور اخص فراهم می کنند. برنامه های آموزشی مدارس، بدون حمایت دولت و خانواده مؤثر نخواهند بود. آموزش، همیشه در حال تغییر است چرا که تغییر و بهبود با حرفه، آموزش، عجین گشته است. به فعل رساندن پتانسیل هر کودک تا بالاترین قابلیت او هدف آموزش است. در داخل ناحیه آموزشی، اهداف کارکرد منابع انسانی در همه سیستم های مدرسه در اساس یکسان است این اهداف عبارتند از: استخدام، نگهداری، توسعه و ایجاد انگیزه در معلمان به منظور دستیابی به اهداف ناحیه آموزشی می باشد (ریبورد، ۱۳۹۲).

مدارس به عنوان پایدارترین شکل نهاد آموزش و پرورش همواره در معرض پرسش هایی در قبال کیفیت خود بوده اند. تحقق مدرسه ی با کیفیت در ترکیب با مفهوم مدیریت کیفیت، سازهای گسترده و چند بعدی است که مستلزم بازآرایی ساختار مدارس و بهبود محصولات و خدمات مدرسه، مشارکت همه جانبه و ایجاد فضای اطمینان بخش برای همه گروه های ذینفع مدرسه است. کیفیت نظام آموزشی نقش تعیین کننده های در پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و توسعه پایدار کشور دارد. بنابراین از اولویت ویژه های برخوردار است. اقدام برای اصلاح کیفیت آموزشی مستلزم تحول در برنامه درسی، فرایند آموزشی- یادگیری و نحوه تدریس معلمان و ارزشیابی دانش آموزان میباشد (Pahang, 2017).

خلاقیت و اختراع معلمان در زمان مناسب، به سطحی از اعتماد به نفس در تغییر راهبردها دست پیدا می کنند. آنها راهبردهای قدیمی را تغییر می دهند و موارد جدیدی را متناسب با موقعیت موجود طراحی می نمایند. تصمیم گیری درباره این که کدام راهبرد را تدریس کنند به نیازهای دانش آموز بستگی دارد. معلمان به هنگام تدریس یک راهبرد، دیگر از شکست نمی ترسند؛ آنها کنترل را به دانش آموزان می سپارند و ابهام را تحمل می کنند (خرازی، ۱۳۸۷).

شخصیت و رفتار معلم هر کلاس از جمله عوامل تعیین کننده رفتار دانش آموز آن کلاس می باشد. معلمی که رفتار دوستانه ای دارد، دانش آموزان را میفهمد و رفتار و هیجان هایش سازمان یافته و سالم است، دانش آموزان را برای یادگیری بیشتر برمی انگیزد و باعث می شود که دانش آموزان کلاس بیشتر فعال و مسئول باشند. الگوهای رفتاری معلمان (بخصوص در دوره متوسطه) از شخصیت وی تاثیر می پذیرند و چگونگی انجام دادن وظایف آنان نقش بسزایی ایفا می کنند. به عبارتی دیگر اندازه که رعایت نظریه ها، اندیشه ها و اصول تربیتی در مسئولیت خطیر معلم اهمیت فراوانی پیدا می کنند، به همان میزان هم، شخصیت معلم در تدریس و اداره کلاس از اهمیت والایی برخوردار است از این رو عدم توجه به ویژگیهای شخصیتی معلم می تواند آموزش دانش آموزان را دچار آسیب کرده و از میزان کارایی و اثربخشی سازمان بکاهد (محمدزاده، ۱۳۹۷). به دلیل تعاملات روزانه معلمان با دانش آموزان، همکاران و خواسته های دائم، پیوسته و از هم گسیخته تدریس و فشارهای طاقت فرسا، چالش هایی برای آنان ایجاد می شود. بیشتر معلمان درماندگی روان شناختی زیادی را تجربه می کنند. معلمان بیشترین استرس شغلی را دارند و معلمان مدارس ابتدایی در مقایسه با سایر معلمان استرس بیشتری را تجربه می کنند (جوادی پور، ۱۳۹۴).

معلمان مدارس ابتدایی استان سیستان و بلوچستان مستثنی از این حالت نبوده، حال هم معلمان از شیوه درسی قدیم استفاده می کنند و بیشتر متکی به همان نوت ها، نوشته ها و کتاب های قدیم هستند. در بسیاری از مدارس استان معلمان تعلیم دیده وجود ندارند، بلکه افراد کم سواد با تحصیلات کم مشغول تدریس هستند. فعلاً سیستم مدارس استان سیستان و بلوچستان یک سیستم

جدید است. معلمان که از شیوه قدیم درسی استفاده می کردند درماندگی روان شناختی زیاد دارند و درمقایسه با سایر معلمان، معلمان مدارس ابتدای استرس بیشتری را تجربه می کنند. در استان سیستان و بلوچستان متأسفانه بدون توجه به ویژگی وراثناختی و به ویژه بتوان و مهارت های شغل معلمی گزینش می شوند که این باعث میشود سیستم آموزش پرورش استان سیستان و بلوچستان دوچار مشکل شده است. بر این اساس پژوهش حاضر به دنبال مطالعه و تبیین ویژگی های روانشناختی در فرآیند جذب معلمان مدارس ابتدایی استان سیستان و بلوچستان می باشد.

اهداف پژوهش

اهداف اصلی

شناسایی مطالعه ویژگی های روانشناختی در فرآیند جذب معلمان مدارس ابتدایی استان سیستان و بلوچستان.

اهداف فرعی

- شناسایی مؤلفه هایی ویژگی شناختی، معلمان دوره متوسطه مدارس استان سیستان و بلوچستان.
- شناسایی مؤلفه هایی ویژگی شخصیتی، معلمان دوره متوسطه مدارس استان سیستان و بلوچستان.
- شناسایی مؤلفه هایی ویژگی عاطفی، معلمان دوره متوسطه مدارس استان سیستان و بلوچستان.
- شناسایی مؤلفه هایی ویژگی معنوی، معلمان دوره متوسطه مدارس استان سیستان و بلوچستان.

پیشینه

حاتمی (۱۳۹۰) در پژوهش، طراحی یک مدل ارزشیابی عملکرد معلمان دوره ابتدایی بیان کرد که مدل ارزشیابی عملکرد یاد دهندگان، مؤلفه های صلاحیت های یاد دهندگان را شامل این موارد می داند. عملکرد حرفه ای، رفتار شغلی، رفتار اخلاقی، شاخص های عملکردی.

سلیمانیان (۱۳۹۶) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی درک معلمان و مدیران واحد های آموزشی ابتدایی سراسر کشور از اهداف دوره مربوطه، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، دریافت که معلمان ابتدایی نسبت به اهداف دوره شناخت و آگاهی لازم را نداشته، نسبت به هدفهای و دوره متوسطه حساسیت نشان نداده و هدفهای دوره را بطور کامل تعقیب نمی کنند و فعالیتهای آنان آگاهانه در مسیر تحقق هدفها قرار ندارد.

شریعتمداری (۱۳۹۸) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی آمادگی تربیت معلمان مدارس ابتدایی ایران، که معلمان مدارس ابتدایی ایران، در زمینه اطلاعات علمی رشته های علوم تربیتی، صلاحیت و مهارت های معلمی در سطح مطلوبی قرار ندارند ایشان ضمن بررسی موثر برتعلیم و تربیت در جامعه و مسایل اساسی تعلیم و تربیت، همچنین بررسی زمینه های فلسفی و دینی و اجتماعی مردم ایران پیشنهادهای ارزنده ای در زمینه اهداف، برناه ها و روش های اساسی تعلیم و تربیت در مقاطع تحصیلی یه ویژه در دوره متوسطه و یک برنامه جامع تربیت معلم ارائه نموده است.

هو، چانگ ولاینگ (۲۰۱۷)، در تحقیقی به بررسی ویژگی های فردی متفاوت در بین معلمان پرداختند. آن ها در تحقیق خود از روش تحلیل رگرسیون چند گانه به منظور شناسایی ارتباط بین متغیرها بهره گرفتند. نتایج تحقیق آن ها نشان داد که معلمان ویژگی های فردی چندگانه ای را در راستای باورهای ارزشی خود در فعالیت های روزانه نشان داده اند. یافته های دیگر نیز حاکی از ارتباط بین ویژگی های فردی و باورهای ارزشی در فعالیت های حرفه ای معلمان بود.

استرانگ (۲۰۱۸) در پژوهش «چگونه انتخاب معلم» به این نتیجه رسید که شایسته ترین فرد باید برای حرفه معلمی انتخاب شود. چرا که معلم را می توان به عنوان عامل اصلی و بسیار مهم آموزشی در پیشرفت های دانش آموزان به حساب آورد.

کراپلی (۲۰۱۹) در کتاب "خلاقیت در آموزش و یادگیری" الگویی را برای پرورش خلاقیت در کلاس درس مطرح کرده است. او در این اثر، ویژگی های شناختی و مهارتی، شخصیتی و انگیزشی افراد خلاق را بر شمرده و نظر معلم را به پرورش این ویژگی ها

جلب کرده است. باید دانست که پویایی ها و سازکار پرورش خلاقیت تنها به ویژگی های فردی بستگی ندارد؛ بلکه عوامل محیطی مانند تشویق، بازداری و سایر عوامل در این امر دخالت دارد.

هانگ (۲۰۲۰) در پژوهشی با مطالعه توانمندیها و محدودیت های معلمان برای مشارکن در برنامه درسی مدارس ابتدایی کره، کارآمدی برنامه درسی را منوط به مشارکت افراد و گروه های متخصص و آگاهی معلمان مدارس ابتدایی از مسائل و مفاهیم تعلیم و تربیت به عنوان مشارکت کنندگان در فرایند برنامه درسی در زمینه برنامه ریزی درسی تأکید کرده است.

نوع روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف تحقیق کاربردی محسوب می شود، همچنین این تحقیق از نظر شیوه گرد آوری اطلاعات، توصیفی- همبستگی می باشد. توصیفی از آن جهت که یافته ها به همان صورت که جمع آوری شده اند، بدون هیچگونه دستکاری توصیف می گردند و روابط بین متغیر ها بررسی شده و رابطه بین متغیر مستقل و متغیر های وابسته ارزیابی می شوند. تحقیق همبستگی که خود زیر مجموعه تحقیقات توصیفی (غیر آزمایشی) است با این هدف انجام می شود که رابطه میان متغیرها را نشان دهد. این تحقیق در وزارت آموزش و پرورش و مدارس استان انجام شده است. قلمرو زمانی این تحقیق دی ماه تا خرداد ماه ۱۴۰۱ است که در این مدت پرسشنامه توزیع و جمع آوری گردید. جامعه آماری این تحقیق مدیران کل و پرسنل وزارت آموزش و پرورش و مدارس سیستان و بلوچستان، حجم نمونه پژوهش حاضر از طریق جدول مورگان مشخص شده است که باتوجه به تعداد جامعه آماری حجم نمونه آن ۵۰ بدست آمده است.

ابزار گردآوری دادهها

برای گردآوری دادههای مربوط به معلمان ابتدایی، از پرسشنامه زیر استفاده گردید:

پرسشنامه محقق ساخته، شاخصهای گزینش معلمان ابتدایی، شامل ۲۲ گویه بود از مقاله شریف زاده و همکاران (۱۳۹۹) بهره گرفته شده که از پاسخ دهندگان خواسته شده بود که نظرات خود را در زمینه آنها ابراز نمایند. برای هر گویه، پنج گزینه بر اساس طیف لیکرت «بسیار کم تا بسیار زیاد» و یک گزینه دیگر با عنوان «نظری ندارم» برای پاسخ دادن در نظر گرفته شده بود که در تجزیه و تحلیل دادهها به تناسب ۱ (بسیار کم) تا ۵ (بسیار زیاد) نمره به هر گویه اختصاص داده شد و گزینه «نظری ندارم» فاقد نمره بود.

جدول ۱ متغیر های تحقیق

متغیر	آیتم	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	بدون نظر
شناختی	۱						
	داشتن دانش تعلیم و تربیت						
	۲						
	بهره‌مندی از هوش بالا						
	۳						
	داشتن درک و آمادگی						
شخصیتی	۴						
	برخورداری از تفکر انتقادی						
	۵						
	خلاق و نوآور بودن						
	۶						
برخورداری از قدرت تحلیل							
شخصیتی	۷						
	داشتن حافظه بالا						
	۸						
	مسئولیت پذیری						
	۹						
تعامل اجتماعی بالا							
شخصیتی	۱۰						
	مثبت اندیشی						
	۱۱						
	آراستگی						

					۱۲	برخورداری از عزت نفس
					۱۳	داشتن روحیه نقدپذیری
					۱۴	مدیریت کلاس
					۱۵	صداقت در گفتار و عمل
					۱۶	رعایت انصاف در ارتباط با شاگردان
					۱۷	داشتن صعه صدر
					۱۸	وارستگی و اخلاص
					۱۹	خوشرویی و خوش خلقی
					۲۰	عشق و علاقه به حرفه معلمی
					۲۱	ثبات عاطفی
					۲۲	تواضع و فروتنی

روایی پرسشنامه

روایی پرسشنامه با استفاده از روایی محتوایی و صوری توسط پنج نفر از متخصصان حوزه تعلیم و تربیت بررسی و تأیید گردید. پایایی پرسشنامه نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ، برای کل پرسشنامه ۰,۸۵ و برای هر یک از مؤلفه‌های ویژگی‌های شناختی ۰,۸۴، ویژگی‌های شخصیتی ۰,۸۷، ویژگی‌های معنوی ۰,۷۵ و ویژگی‌های عاطفی ۰,۸۰ تعیین شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS و لیزرل برای بررسی میزان همبستگی و تحلیل ساختاری بهره گرفته شده است. جدول ۲- ضرایب اعتبار پرسشنامه ویژگی‌های معلمان و مؤلفه‌های آن در پژوهش حاضر

مؤلفه	آلفای کرونباخ	تصنیف
ویژگی‌های شناختی	۰/۸۷	۰/۸۱
ویژگی‌های شخصیتی	۰/۹	۰/۸۶
ویژگی‌های معنوی	۰/۷۸	۰/۷۳
ویژگی‌های عاطفی	۰/۸۳	۰/۷۹
نمره کل	۰/۸۹	۰/۸۴

نتایج

پژوهش حاضر به شناسایی ویژگی‌های روانشناختی انتخاب معلم دوره متوسطه پرداخته است. در این راستا چهار حوزه اصلی ویژگی‌های شناختی، عاطفی و شخصیتی و معنوی به عنوان ویژگی‌های روان شناختی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. زمینه شناختی از مقوله‌های قدرت تحلیل، داشتن درایت، خلاقیت و نوآوری، دانش آموزشی، تفکر انتقادی، بهره مندی از هوش بالا و حافظه بالا تشکیل شده است. به عبارت دیگر، شایستگی‌های شناختی مجموعه‌ای از دانش، بینش و مهارت‌های ذهنی است که معلم را قادر می‌سازد تا مسائل و موضوعات مرتبط با آموزش را بشناسد و تجزیه و تحلیل کند که در این بخش به بررسی نتایج پرداخته شده است.

اطلاعات جمعیت شناختی

در این بخش به بررسی چگونگی توزیع آماری متغیرهایی چون جنسیت، سن، میزان تحصیلات، و سابقه کار در آموزش و پرورش پرداخته می‌شود.

جنسیت: ۲۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۰ درصد زن و ۳۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۶۰ درصد مرد می‌باشند. بنابراین، بیشترین فراوانی مربوط به مردان با ۶۴ درصد است.

سن: ۲۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۰ درصد بین سنین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۰ درصد بین سنین ۳۱ تا ۴۰ سال، و ۱۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۲۰ درصد بین سنین ۴۱ تا ۵۰ سال می‌باشند. بنابراین، بیشترین فراوانی مربوط به سنین بین ۲۰ تا ۴۰ سال است.

مدرک تحصیلی: ۲ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴ درصد دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم، ۲۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۰ درصد دارای مدرک تحصیلی لیسانس، و ۳۰ نفر از پاسخ‌دهندگان یعنی ۶۰ درصد دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند. بنابراین، بیشترین فراوانی مربوط به مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر است.

ویژگی‌های روانشناختی جذب معلمان ابتدایی

پرسشنامه ویژگی‌های معلمان (جدول ۳) بر اساس نظریه‌های موجود و اسناد بالادستی پیش بینی و گویه‌های آن بر اساس سه مؤلفه شناختی، عاطفی و شخصیتی طراحی و ساخته شده است. برای دستیابی به ساختار عملیاتی مناسب این پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی (EFA) استفاده شد. به این ترتیب ابتدا آمار KMO و بارتلت برای بررسی کیفیت بودن نمونه گیری و فرض کیفیت داده‌ها محاسبه شد. مقدار KMO برابر با ۰/۸۱ بود که نشان دهنده کیفیت نمونه گیری است و آزمون بارتلت نشان داد که همبستگی گویه‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است. ($p < 0.01$). برای بررسی مقادیر همبستگی از روش بررسی قطر ماتریس همبستگی استفاده شد که نشان داد همه مقادیر در دامنه قابل قبول قرار دارند (از ۰/۶۴ برای آیت ۸ تا ۰/۸۱ برای آیت ۱۰). از این رو علاوه بر تأیید مجدد کفایت نمونه‌گیری می‌توان نتیجه گرفت که قبل از تحلیل عاملی نیازی به حذف هیچ یک از کودکان بی سرپرست نیست. به این ترتیب که با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش داده‌ها به روش واریمکس، پرسشنامه ویژگی‌های معلمان با ضریب اکتشافی که ۴ عامل با ارزش ویژه بالاتر از ۱ بود، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که در مجموع بیش از ۵۰ درصد از نمرات واریانس را پیش‌بینی کرد. این عوامل در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳ عوامل مستخرج از تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه ویژگی‌های معلمان

عامل	مقدار ارزش ویژه	درصد واریانس تبیین شده
عامل اول	۴/۱	۳۷
عامل دوم	۳/۳	۱۲
عامل سوم	۳/۳	۱۱
عامل چهارم	۱/۳	۷

همانطور که در جدول ۴ نشان داده شده است، این چهار عامل دارای مقادیر ویژه بالاتر از یک بوده و درصد معنی داری از واریانس پرسشنامه را دارا می‌باشند. ماتریس چرخشی این عوامل به همراه موارد مربوطه و بارگذاری عوامل در جدول ۴ گزارش شده است. برای پذیرش ساختار ۴ عاملی، نمودار سنگریزه‌ای بررسی شده است که نتایج آن را تأیید می‌کند.

جدول ۴ ماتریس عوامل پرسشنامه ویژگی‌های معلمان و آیت‌های مربوطه پس از چرخش

آیت	عامل
۱ داشتن دانش تعلیم و تربیت	عامل اول ۰/۷۳
۲ بهره‌مندی از هوش بالا	عامل اول ۰/۷۱،۱
۳ برخورداری از تفکر انتقادی	عامل اول ۰/۶۹،۱

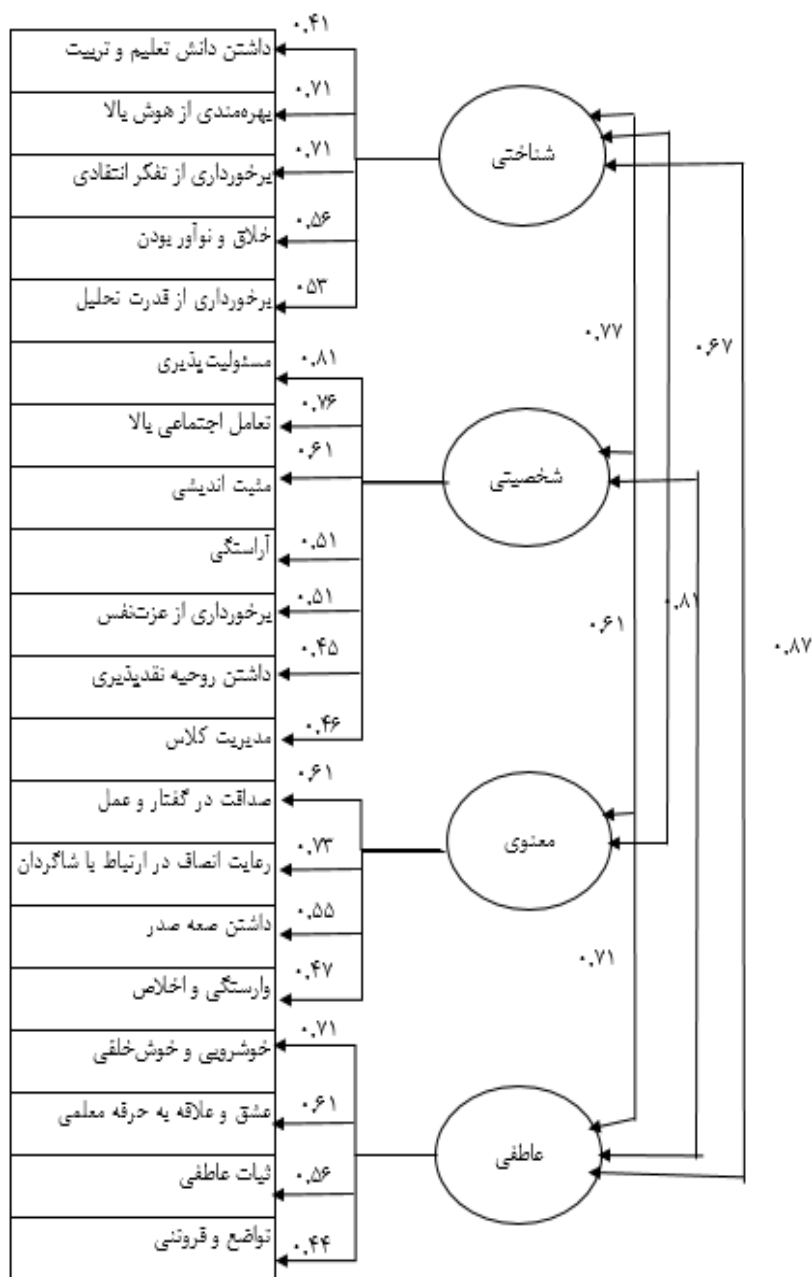
عامل اول	۰/۶۹	خلاق و نوآور بودن	۴
عامل اول	۰/۶۴	برخورداری از قدرت تحلیل	۵
عامل اول	۰/۷۴	مسئولیت پذیری	۶
عامل اول	۰/۶۴	تعامل اجتماعی بالا	۷
عامل دوم	۰/۶۰,۱	مثبت اندیشی	۸
عامل دوم	۰/۴۹	آراستگی	۹
عامل دوم	۰/۴۴	برخورداری از عزت نفس	۱۰
عامل دوم	۰/۴۹	داشتن روحیه نقدپذیری	۱۱
عامل دوم	۰/۴	مدیریت کلاس	۱۲
عامل سوم	۰/۶۷	صداقت در گفتار و عمل	۱۳
عامل سوم	۰/۶۴	رعایت انصاف در ارتباط با شاگردان	۱۴
عامل سوم	۰/۶	داشتن صعه صدر	۱۵
عامل سوم	۰/۴۴	وارستگی و اخلاص	۱۶
عامل چهارم	۰/۶۲	خوشرویی و خوش خلقی	۱۷
عامل چهارم	۰/۴۸	عشق و علاقه به حرفه معلمی	۱۸
عامل چهارم	۰/۴۳	ثبات عاطفی	۱۹
عامل چهارم	۰/۴	تواضع و فروتنی	۲۰

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، همه گویه‌ها دارای حداقل یک ضریب بار عاملی قابل قبول (بالتر از ۰,۳) هستند. علاوه بر این، دو گویه از هر ۲۲ گویه پرسشنامه اولیه (گویه های ۲: داشتن درک و آمادگی شماره ۷: داشتن حافظه بالا) که هر دو برای مؤلفه شناختی تنظیم شده بودند، به دلیل بار عاملی ناکافی از پرسشنامه حذف شدند. از بین ۲۰ مورد باقیمانده، عدد ۱ (داشتن دانش آموزش) با بار عملیاتی ۰,۷۸ بر روی عامل اول دارای بیشترین بار عملیاتی و عدد ۱۲ (مدیریت کلاس) با بار عاملی ۰,۴ بر روی عامل دوم دارای کمترین بار عملیاتی است. موارد با بار عاملی بر روی عامل اول، همگی جزء مؤلفه شناختی پرسشنامه اولیه هستند و بنابراین اولین عامل این پرسشنامه «ویژگی های شناختی» است. به نظر می رسد داشتن بار عاملی بر عامل دوم از همه در پرسشنامه اولیه جزو مؤلفه های شخصیتی است و بنابراین عامل دوم این پرسشنامه «ویژگی های شخصیتی» است. آیتم های دارای بار عاملی بر عامل سوم در پرسشنامه اولیه، مؤلفه های عاطفی و شخصیتی بودند، اما از آنجایی که مطالب آنها به نوعی با مفاهیم و ویژگی های دینی و معنوی مرتبط است، از این رو عامل سوم به عنوان «ویژگی های معنوی» شناخته می شود. اما از آنجایی که محتوای آنها به نوعی با مفاهیم و ویژگی های دینی و معنوی مرتبط است، بنابراین عامل سوم به عنوان «ویژگی های معنوی» شناخته می شود. آیتم های دارای بار عاملی بر روی عامل چهارم همگی مؤلفه های عاطفی در پرسشنامه اولیه هستند و بنابراین عامل چهارم این پرسشنامه «ویژگی های عاطفی» است. جدول ۶ همبستگی همه گویه‌های پرسشنامه را با عامل مربوطه و کل پرسشنامه نشان می دهد.

جدول ۵ همبستگی گویه‌های پرسشنامه با عامل مربوطه و کل پرسشنامه

شماره گویه	همبستگی عامل مربوطه	همبستگی با کل پرسشنامه	شماره گویه	همبستگی عامل مربوطه	همبستگی با کل پرسشنامه
۱	۰/۸۱	۰/۶۸	۱۱	۰/۶۴	۰/۴
۲	۰/۸	۰/۶۳	۱۳	۰/۴۶	۰/۶۴
۳	۰/۷۳	۰/۶۲	۱۳	۰/۸۷	۰/۴۴
۴	۰/۶۳	۰/۴۳	۱۴	۰/۸۹	۰/۶۶
۵	۰/۶۴	۰/۴۴	۱۴	۰/۷۸	۰/۴۶
۶	۰/۷۴	۰/۴۶	۱۶	۰/۷۸	۰/۴۴
۷	۰/۷۶	۰/۴۴	۱۷	۰/۸۷	۰/۶۶
۸	۰/۷۲	۰/۴۳	۱۸	۰/۶۸	۰/۶۰
۹	۰/۶۹	۰/۴۱	۱۹	۰/۷۶	۰/۴۳
۱۰	۰/۶۲	۰/۴۳	۳۰	۰/۶۳	۰/۴۴

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می شود، بیشترین همبستگی با نمره کل آزمون مربوط به نمره نه است. ۱ با ۶۸.۰ و کمترین مربوط به شماره ۲۰ مورد با ۰.۴۴ است. بدین ترتیب تحلیل عاملی اکتشافی به پرسشنامه ای ۲۰ سوالی با ساختار چهار عاملی منجر می شود که تمامی گویه ها دارای بار عاملی قابل قبولی هستند. به منظور ارزیابی برازش مدل اکتشافی ۴ عاملی از پرسشنامه ویژگی های معلمان با داده ها، تحلیل عاملی تأییدی (CFA^۱) با استفاده از نرم افزار تحلیل ساختار گشتاور (AMOS) بر روی مواد آن انجام شد. دادهها، یک تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار تحلیل ساختارهای آموز روی ماده های آن انجام شد. شکل اضرایب استاندارد پرسشنامه ویژگیهای معلمان را در پژوهش حاضر نشان میدهد. در این نمودار، متغیرهای مکنون، نشانگرها و اضرایب استاندارد گزارش شدهاند

شکل ۱. ضرایب استاندارد پرسشنامه ویژگیهای معلمان در پژوهش حاضر

نمودار ۱ نشان میدهد که همه آیت‌ها بار عاملی در حد قابل قبول (۰.۳۱) روی عاملهای خود دارند مقادیر شاخصهای برازندگی این مدل در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶ شاخص‌های برازندگی الگوی چهار عاملی پرسشنامه ویژگی‌های معلمان

شاخص‌های برازندگی	مقدار	برازش
آزمون مجذور کای (χ^2)	۶۴۷	
سطح معناداری	$p < 0.001$	

	۳۴۴	درجه آزادی (df)
دارد	۳/۳۱	نسبت مجذور کای به درجه آزادی (χ^2/df)
دارد	۰/۹۴	شاخص نیکویی برازش (GFI)
دارد	۰/۷	شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI)
دارد	۰/۸۳	شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)
دارد	۰/۹۶	شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)
دارد	۰/۹۴	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)
دارد	۰/۹۱	شاخص توکر-لوپیس (TLI)
دارد	۰/۰۷	ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA)

نتیجه گیری

یافته‌های این پژوهش را می‌توان در سه دسته بیان کرد، دسته اول ویژگی‌های شناختی شامل: قدرت تحلیل، درایت، خلاقیت و نوآوری، تفکر انتقادی، هوش بالا و حافظه قوی. دسته دوم ویژگی‌های عاطفی شامل: خوش‌رویی و خوش‌خلقی، علاقه به معلمی، ثبات عاطفی، فروتنی و انصاف. و دسته سوم ویژگی‌های شخصیتی شامل: صداقت، مسئولیت‌پذیری، سعه‌صدر، آراستگی، مدیریت کلاس، وارستگی، تعامل اجتماعی بالا، مثبت‌اندیشی و عزت‌نفس است. مهم‌ترین نتایج این تحقیق بیانگر تاثیر ویژگی روانشناختی معلمان، در ارتقای کفایت و صلاحیت حرفه‌ای آنان بوده و به کارایی و اثربخشی نظام آموزشی منجر خواهد شد، و لذا توجه به این ویژگی‌ها معلمان شایسته تری را جذب نظام تعلیم و تربیت می‌نماید.

پژوهش حاضر به اعتبار الگوی ویژگی‌های روانشناختی در انتخاب معلمان مقطع ابتدایی می‌پردازد. نتایج نشان داد که مدل مذکور از اعتبار خوبی برخوردار بوده و برای استفاده در جامعه معلمان استان سیستان و بلوچستان مناسب است. در این راستا، چهار حوزه اصلی ویژگی‌های شناختی، عاطفی، شخصیتی و معنوی به عنوان ویژگی‌های روان شناختی شناسایی شد. در زمینه ویژگی‌های شناختی مؤلفه‌هایی مانند داشتن دانش آموزشی، بهره‌گیری از هوش بالا، داشتن تفکر انتقادی، خلاق و نوآور بودن و داشتن قدرت تحلیل شناسایی شد. در زمینه ویژگی‌های شخصیتی، مؤلفه‌هایی مانند مسئولیت‌پذیری، تعامل اجتماعی بالا، مثبت‌نگری، آراستگی، وقار، داشتن روحیه نقدینگی و مدیریت طبقاتی، در زمینه ویژگی‌های عاطفی: از خود راضی و تخلخل مؤلفه‌های صداقت در گفتار و عمل، رعایت انصاف در رابطه با دانش‌آموزان، داشتن تجربه و منزلت و اخلاق مورد شناسایی قرار گرفتند.

فهرست منابع

- عبد الواحد تمیمی آمدی، ۱۳۶۶ش، تصنیف غرر الحکم، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ اول.
- شیخ صدوق، ۱۴۰۴ ق، من لا یحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، چاپ دوم.
- علامه مجلسی، بی‌تا، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، تهران، انتشارات اسلامیه.
- روزا ماریاتورس، ۱۳۷۷، تربیت معلم به سوی الگویی تازه برای آموزش معلمان، ترجمه فریبرز مجیدی، تهران، پژوهشکده تعلیم و تربیت، چ اول.
- شهرآرا، مهرناز، ۱۳۷۲، مجموعه مقالات دومین سمپوزیوم جایگاه تربیت، تهران، انتشارات تربیت.
- صافی، احمد، ۱۳۸۴، تمرین معلمی کارورزی مدیریت و مشاوره در مدارس و سازمان‌ها، تهران، انتشارات رشد.
- رؤوف، علی، ۱۳۷۵، تربیت معلم و کارورزی، تهران، انتشارات فاطمی.
- رؤوف، علی، ۱۳۷۹، جنبش جهانی برای بهسازی تربیت معلم، تهران، پژوهشکده تعلیم و تربیت.

- گیانت، هایم، ۱۳۸۱، روابط معلم و دانش آموز، تهران، انتشارات آسونه.
- موریس.ن.گری، آر، ۱۳۸۷، طراحی آموزش اثربخش، ترجمه غلامحسین رحیمی دوست، اهواز، انتشارات دانشگاه شید چمران.
- مظاهری، حسین، ۱۳۷۱. ویژگی های معلم خوب، قم، انتشارات مرکز تربیت معلم شهید آیت الله مدنی قم.
- بافکار، حسین، ۱۳۸۲. مشعل هدایت، قم، انتشارات مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما.
- بناری، علی همت، ۱۳۸۸، مجموعه مقالات همایش تربیت بدنی، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره).
- گلاور. جان.ای و برونیک. راجر. اچ، ۱۳۸۲، روان شناسی تربیتی اصول و کاربردها، ترجمه علینقی خرازی.
- سرمد، غلامعلی، ۱۳۷۶، روشهای تدریس و هنر معلمی، قم، انتشارات اشراق.
- نوری، محمد اسماعیل، ۱۳۸۲، جایگاه رفیع معلم در اسلام، قم، انتشارات نصایح، چ اول.
- کومبز، رایت، ۱۳۷۰، آموزش تخصصی معلمان (دیدگاهی ادراکی در تربیت معلم)، ترجمه عبدالرحیم جواهر فروش زاده، تهران، انتشارات رشد.
- اف، آدریان، آموزش و پرورش شناختی نظریه و کاربرد، ترجمه، سید کمال خرازی، انتشارات سنا تلفن، شماره چهارده، سال ۱۳۸۷
- ادیب نیا، اسد (۱۳۸۳). بررسی موانع اجرای روش های تدریس فعال در مدارس ابتدایی شهر تهران، مؤسسه پژوهشی برنامه ریزی و نوآوری آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی.
- اتکینسون، ریتا ال، اسمیت ادوارد ای، بم، داریل ج و هوکسما نولن سوزان. (۱۳۸۵). زمینه روانشناسی هیلگارد، ترجمه محمد نقی براهنی و همکاران، تهران: رشد.
- امین زادسعیده پور، هاشمی سید حامد، چالش های فراروی توسعه منابع انسانی و راهکاری برای رفع آن، کارو جامعه، شماره ۱۲۶، مهرماه ۱۳۹۰، ایران.
- انتظاری، منیرالسادات، نقش آموزش بر مدیریت کیفیت و بهره وری نیروی انسانی در آموزش و پرورش و مدل تعالی سازمانی، ۱۳۹۵، omid.en31@gmail.com.
- باقری، خسرو؛ ایروانی، شهین (۱۳۸۰) جایگاه نظریه های تربیتی در عمل معلم. مجله روانشناختی و علوم تربیتی دانشگاه تهران. سال سی و یکم. شماره (۲).
- برزکی نژاد، خدیجه، زارعی، رضا. (۱۳۹۶)، ابعاد و شاخص های کیفیت مدارس، دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریتی و علوم انسانی، دانشگاه تهران، ایران.
- برزگر، نادر و سلیمان، عباس. (۱۳۸۶). اصول و مبانی برنامه ریزی درسی اسلام شهر. انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- بختیاری، محمد عزیز، شیعبانی استان سیستان و بلوچستان، قم، انتشارات شیعه شناسی، چاپ اول، ۱۳۸۵.
- بهرام، محمد حسین، مهram، بهروز و جعفرآبادی طاهره. (۱۳۹۹). الزامات ارزشیابی از عملکرد معلمان دوره متوسطه، فصلنامه مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی سال دهم، شماره ۳۰، تابستان ۱۳۹۹، صص ۱۰۱-۱۳۴.
- بیان محمد فواد (۱۳۹۸)، اساسات تعلیم و تربیت، انتشارات تمدن شرق، چاپ اول، کابل، استان سیستان و بلوچستان.
- جوادی پور، محمد، موحد، سعید صفایی، بررسی تأثیر روش مربیگری بر توانمندسازی روانشناختی معلمان، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، سال دوم، شماره ۶، پاییز ۱۳۹۴.
- حسرت، محمد حسین، (۱۳۸۹)، وضعیت تعلیم و تربیت در استان سیستان و بلوچستان، مطبوعه کمیسیون مستقل حقوق بشر استان سیستان و بلوچستان، پل سرخ، کارته سه، کابل، استان سیستان و بلوچستان.
- حاتمی، حسین (۱۳۸۳). طراحی یک مدل ارزش یابی عملکرد معلمان دوره متوسطه، پایان نامه دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- خبرگزاری جمهوری اسلامی، (۱۳۹۵)، معلم حرفه ای معنوی، امید بخش و بی همتا، ۱۴ اردیبهشت، استان البرز.

دانش پژوه، زهرا و ولی اله فرزاد (۱۳۸۵). ارزشیابی مهارت های حرفه ای معلمان دوره متوسطه، فصلنامه نوآوری های آموزشی شماره ۱۸، سال پنجم، زمستان.

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه (۱۳۶۰). فلسفه تعلیم و تربیت. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها(سمت).

دیوی، جان، (۱۳۲۶). مدرسه و شاگرد، ترجمه مشفق همدانی، (نسخه الکترونیکی) تهران: چاپ کیهان.

دهنوی، حسین، (۱۳۷۷). معلم موفق، قم، انتشارات ظفر، ایران.

دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳). لغت نامه. تهران: دانشگاه تهران؛ روزنه.

رایکمن، ریچارد. (۱۳۸۷). نظریه های شخصیت، مترجم: مهرداد فیروز بخت، ویراست نهم، چاپ اول، تهران: نشر ارسباران

راهی، ملکیان، (۱۳۸۰)، به نقل از مدرسه علمیه الزهرا (س) قروه.

رستگار، عباس علی، (۱۳۸۹)، معنویت در سازمان با رویکرد روانشناختی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

زرینپر، علی رضا، مقایسه اثربخشی معلمان تربیت بدنی جذب شده از طریق آزمونهای استخدامی و معلمان تعهد دبیری مدارس

مناطق جنوب شهر تهران، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره ۱۳۶، سال ۱۳۹۷، تهران، ایران.

زهیر، پاینده محمد و دکتر سید محمد یوسف علمی، تاریخ معارف استان سیستان و بلوچستان، کابل، وزارت معارف، چاپ اول، ۱۳۳۹.

خردمند، محمد علی (۱۳۸۴). بایسته های معلم، فصلنامه داخلی علمی- آموزشی فرهنگیا بیسجی سال سوم.

خرازی. (۱۳۸۶). آموزش و پرورش شناختی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

خزایی پولی، مریم. (۱۳۹۱). ارزیابی میزان شایستگی حرفه‌ای معلمان در ارزیابی آموزشی دانش آموزان مقطع ابتدایی در شهرستان

نوشهر. پایاننامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس.

سام خانیان، محمد ربیع. (۱۳۸۷). خلاقیت و نوآوری در سازمان آموزشی (مفاهیم، نظریه ها، تکنیک و سنجش). چاپ دوم. تهران: رسانه تخصصی.

سبحانی نژاد، مهدی و حسینی، اشرف السادات. (۱۳۹۳). تأثیر محتوای برنامه درسی خلاقیت محور بر رشد درک خلاق کودکان

دوره پیش دبستانی منطقه دو شهر تهران. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۳(۴)، ۷۹-۱۰۳.

سرمد، غلام علی، (۱۳۷۶)، روشهای تدریس و هنرمعلمی، قم، انتشارات اشراق.

شریف زاده، سید علی، ساختار عاملی مقیاس ویژگیهای روانشناختی جذب معلمان ابتدایی، فصلنامه اندازگیری تربیتی، سال

نهم، شماره ۳۷ پاییز، (۱۳۹۸)، ص ۱۷ تا ۳۶، دانشگاه علامه طباطبائی، ایران.

شریعتمداری، علی (۱۳۳۸). بررسی آمادگی تربیت معلمان مدارس ابتدایی ایران، رساله دکتری. دانشگاه تهران.

صافی، احمد. (۱۳۸۸). آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه. چاپ دهم. تهران: سمت.

صافی، احمد. (۱۳۹۲). آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه، تهران: انتشارات سمت.

فهرست منابع انگلیسی

Bottery, Mike (1993). The Ethics of Educational Management. London: Cassel Educational, Limited.

Bar-On, R (2000). Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory. In R. Bar-On & J. D. A. Parker (Eds.) Handbook of emotional intelligence: Theory, development, assessment, and application at home, school and in the workplace (pp. 363-388). San Francisco: Jossey-Bass.

Balakrishnan, s. & Singla P. K (2010). Competency Based Education System. India Institute of Science, Bangalore.

- Boardley, L. N., Kavussanu, M. (2010). Effects of goal orientation and perceived value of toughness on antisocial behavior in soccer: The mediating role of moral disengagement. *Journal of Sport & Exercise Psychology*
- Cornelius-White, J. (2007). Learner-centered teacher-student relationships are effective: A meta-analysis. *Review of educational research*, 77(1), 113-143.
- Chen, C.-J., & Huang, J.-W ;(2007). How Organizational Climate and Structure Affect Knowledge Management—The Social Interaction Perspective; *International Journal of Information Management*, Vol: 27 Iss: 2.
- Cheng, Sh. L., & Xie, K.(2018).The relations among teacher value beliefs, personal characteristics, and TPACK in intervention and non-intervention settings, *Teaching and Teacher Education*, 74 : 98-113.
- Cropley, A J (2001) *creativity in education and learning: A Gide for teachers and educators* London: Kegan pawl.
- Cropley, A. J. (1997). *Fostering creativity in the classroom: General principles. The creativity research handbook*, 1(84.114).
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.
- Danshpour, S.A. & Charkhchian. M. (2007). Fazaha- ye omumi VA awamele moaser bar hayat-e jammei [Public space and the ingredients influenced the public living]. *Journal of Bagh- e Nazar*, 4 (7): 19-28.
- Emmons, R. (2000a).Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition and the psychology of the ultimate concern. *International Journal for the Psychology of Religion*, 10(1), 3-26.